

FILMMAAKSTER CHÉRINE LAYACHI EN HANDELAAR ALLAL BOUJNAN SCHETSEN HET LEED IN DE STALINGRADWIJK

'Onze film is een waarschuwing voor de rest van Brussel'

De metrowerken rond de Stalingradlaan vernietigen een uniek stuk stads- en handelsweefsel, en dat is misschien wel de bedoeling. Dat is de boodschap van *Stalingrad, avec ou sans nous*, een film van buurtbewoners in samenwerking met het Centre Vidéo de Bruxelles. Een gesprek met **filmmaakster Chérine Layachi en handelaar Allal Boujnan**. "Zouden ze er in het burgerlijke Oudergem zo met de botte bijl op inhakken?" — KRIS HENDRICKX, FOTO SASKIA VANDERSTICHELE

De plaats van afspraak heet Tchabola, een van de zeven handelszaken die een onderzoek vonden in het Stalingrad Village, het bonte containerdorp op de middenberm van de laan. We praten er met uitbater Allal Boujnan (53), en buurtbewoonster, sociologe en filmmaakster Chérine Layachi (26). "Stalingrad is een van de belangrijkste kanswijken voor nieuwkomers in Brussel, en een begrip in heel Europa. Ook dat dreigt te verdwijnen," zegt Boujnan.

Toen we een half jaar geleden door de wijk trokken waren de metrowerken mede verantwoordelijk voor een tiental sluitingen. Hoe is de situatie vandaag?

CHÉRINE LAYACHI: Tijdens de opnames waren er al negen faillissementen of verkopen van het handelsfonds. Ik hoor dat er sindsdien nog bijgekomen zijn.

ALLAL BOUJNAN: Ik kan enkel over

mijn zaken spreken. Toen mijn nieuwe schoonheidssalon na de gebruikelijke verliesjaren eindelijk uit het rood was, begonnen de metrowerken en moesten we dicht. Mijn huur is kwijtgescholden omdat de Stad eigenaar is, maar daarmee heb ik die jaren van verlies niet terug. Voor de inrichting leende ik 40.000 euro van familieleden. Die willen hun geld nu terug, maar dat gaat niet. En mijn twee werknemers verloren hun job.

Zijn veel handelaars niet de eigenaar van hun pand? In de film legt MIVB-baas Briec de Meeûs uit dat de wijk flink aan waarde zal winnen na de werken. Voor hen is het dan toch even door de zure appel bijten?

LAYACHI: Neen, er zijn maar een handvol eigenaars. En de huurprijzen bedragen hier vaak 4.000 tot 6.000 euro per maand, omdat het over grote oppervlaktes gaat en er ook véél volk over de vloer kwam.

Alleen is dat volk grotendeels weg en blijven de huurkosten voor de meesten lopen.

Hoe solidair zijn de handelaars in deze barre tijden?

LAYACHI: In het begin was dat gevoel erg sterk. Gaandeweg is die solidariteit echter afgebrokkeld. Sommigen hadden iets gekregen van de Stad of de MIVB, anderen niet, en dat laat sporen na.

De situatie is schrijnend voor veel handelaars. Maar is de keuze voor die metrowerken niet logisch? Het hele gewest profiteert van beter openbaar vervoer.

LAYACHI: Ik ga er helemaal mee akkoord dat de premetro tot metro wordt omgevormd, op termijn zal dat ook voor de handelaars een voordeel zijn. Maar ik ben het er niet mee eens dat het station nodig was. We hebben het Zuidstation en Anneessens al. En de impact van een metrolijn mét een nieuw station is veel zwaarder dan zonder.

De rode draad door de film is dat de metrowerken gentrificatie in de hand zullen werken en de lokale handel zullen verjagen, die vooral gegroeid is uit de Maghrebijnse gemeenschap. Waarom is dat handelsweefsel zo waardevol?

LAYACHI: Omdat het aanbod uniek is, net als in veel handelswijken. Wil je

sushi, tajine, Indisch of pita eten? Het kan allemaal. We spraken zelfs met Franse jongens uit Rijsel, die de trein nemen om hier te komen eten. 'Die kwaliteit, de keuze en vibe vind je niet bij ons,' zeiden ze. Je hebt hier ook niet de grote ketens uit de Nieuwstraat.

Daarnaast is de Stalingradwijk een van de belangrijkste plekken in Brussel waar je als nieuwkomer kansen krijgt. Dat heeft te maken met de familiale en familiale sfeer hier. Jongens zonder papieren en een dak boven het hoofd komen hier een koffie drinken voor één euro en beginnen met passanten of klanten te praten. Zo horen ze over de

"We spraken zelfs met Franse jongens uit Rijsel, die de trein nemen om hier te komen eten"

CHÉRINE LAYACHI
Filmmaakster

Handelaar Allal Boujnan en filmmaakster Chérine Layachi werpen hun licht op de metrowerken in de Stalingradwijk.

nachtopvang hier even verderop in Nieuwland, over iemand die nog een drager nodig heeft op de rommelmarkt van het Vossenplein ...

De ondertoon van de film lijkt dat de gentrificatie ook gewild is. Dat is toch interpretatie? Niemand zei toch dat de lokale handel weg moet?

LAYACHI: Die bedoelde gentrificatie blijft een hypothese. Maar het interview met voormalig mobiliteitsminister Pascal Smet wijst wel in die richting. Hij noemde de buurt een getto, dat Brusselser moest worden, een wijk waar je in de toekomst trots moet op kunnen zijn. En hij hoopt dat metrowerken daar een katalysa-

tor voor zijn. De Stalingradwijk is vandaag met andere woorden niet Brussels en je kan er ook niet trots op zijn.

Heeft Pascal Smet niet ergens een punt als hij voor een grotere mix pleit? Mannen domineren de openbare ruimte rond de Stalingradlaan en in deze buurt werd ook *Femme de la rue* gedraaid, waarin Sofie Peeters seksuele intimidatie op straat aankaatte.

LAYACHI: Het klopt dat er plekken zijn waar alleen mannen komen. Maar zeggen dat vrouwen hier niet kunnen rondlopen, klopt niet. Je hebt hier allerlei soorten horeca.

Familierestaurants, zaken die zich meer op jongeren richten, en mannezaken, waar vooral een oudere Marokkaanse generatie komt. Wat in die film van de journaliste werd getoond is waar, maar je kan de buurt daar niet toe herleiden.

De film is erg kritisch voor het Gewest, de MIVB en de Stad, die nochtans 16 miljoen euro uittrokken. Hoe had ze dit wel moeten aanpakken?

LAYACHI: Samen met de buurt. Sommige handelaars zeggen zelfs dat ze ook voor het metrostation zijn, maar ze wilden echt betrokken worden. Nu was er geen echt overleg, geen degelijke informatie én gaan de beslissingen nog eens tegen onze belangen in. In theorie waren er overlegorganen, maar inspraak leverde dat niet op. Er was een gebrek aan transparantie en inspraak. Een flyer vier dagen voor er zware werken voor je deur beginnen, dat is niet genoeg. De mensen die aan het burgerpanel deelnamen werden door de overheden gekozen. Zo komen er veel dingen samen. Een van de collega-filmmakers vroeg zich af of de overheden er in het burgerlijke Oudergem, waar hij opgroeide, ook zo met de botte bij zouden op inhakken.

Na de werken volgt een herinrichting. Maar de handelaars en andere bewoners uit de wijk lijken daar verdeeld over. Het bewonerscomité is voor een autoluwe wijk, veel handelaars willen net plaats voor de auto behouden. Hoe kijken jullie naar die kwestie?

LAYACHI: De wijk is inderdaad verdeeld, zelfs onder de bewoners zijn er groepjes die actie voeren voor het behoud van parkeerplaatsen. Er circuleren heel verschillende ideaalbeelden over de toekomstige wijk. Die verdeeldheid is nog aangewakkerd door de procedures rond de metrowerken. De infosessies voor handelaars waren bijvoorbeeld gescheiden van de open vergaderingen voor bewoners. Dan kom je moeilijk tot een gemeenschappelijke visie.

Heeft de film iets veranderd in de wijk?

BOUJNAN: Niet aan onze miserie. **LAYACHI:** De film heeft voor heel wat ontmoetingen gezorgd, die er anders nooit waren geweest. En verder was het nooit de bedoeling om de metro tegen te houden. *Mais on voulait laisser une trace*, we wilden een spoor nalaten voor de toekomst: 'Opgelet, Brussel, want dit is er gebeurd in de Stalingradwijk.'

Dezelfde soort ingrepen zullen onder meer volgen in de wijk rond het Liedtsplein.

LAYACHI: Inderdaad, en een andere filmploeg gaat daarom met die locatie aan de slag. Onze film is een waarschuwing aan die wijk. 'Zo werken de Brusselse overheden, zo zijn we hier genegeerd.' En aan de mensen die zich afvragen hoe ze de wijk kunnen steunen, zeggen we: Kom er iets consumeren en neem zo deel aan de weerstand. **B**

► 'Stalingrad, avec ou sans nous?'
10 december
in Cinema Aventure.

UN FILM SUR LE QUARTIER STALINGRAD EN DANGER

FR Les travaux du métro autour de l'avenue de Stalingrad détruisent une partie unique du tissu urbain et commercial, et c'est peut-être l'objectif. Tel est le message de *Stalingrad, avec ou sans nous*, un film des riverains en collaboration avec le Centre Vidéo de Bruxelles. BRUZZ a parlé avec la réalisatrice et sociologue Chérine Layachi et avec le commerçant Allal Boujnan. « Est-ce qu'ils auraient eu la même approche destructrice dans les quartiers bourgeois d'Auderghem ? »

NEW FILM ATTACKS THE METRO WORKS ON STALINGRADLAAN

EN The current work on the metro line around Stalingradlaan are destroying a unique piece of urban and commercial fabric. That is the message of *Stalingrad, avec ou sans nous* ("Stalingrad, with or without us"), a film by local residents in cooperation with the Centre Vidéo de Bruxelles. A conversation with filmmaker and sociologist Chérine Layachi and trader Allal Boujnan. "Would they make the same deep wounds in posh Auderghem?"